

Віталій Годунов,

*студент 2 курсу юридичного факультету
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна*

ВИСВІТЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ ТА «НОВИХ МЕДІА»

Законодавче закріплення і реалізація принципу гласності в діяльності органів публічної влади є однією з передумов становлення інформаційного демократичного суспільства. Прозорість і відкритість державних інституцій є цивілізаційним вибором не лише України, а й більшості держав світу. З огляду на активізацію процесів розвитку місцевого самоврядування, зокрема в контексті проведення децентралізації державного управління, постає проблема інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій до діяльності місцевих органів влади.

Законодавчо проголошено, що місцеве самоврядування в Україні здійснюється з дотриманням принципу гласності (ст. 4 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»). Одним із чинників реалізації цього принципу є висвітлення діяльності відповідних органів у різноманітних джерелах. Закон України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» передбачає можливість висвітлення діяльності державних

органів та органів місцевого самоврядування за допомогою друкованих засобів масової інформації та теле- і радіокомпаній. Проте нормативні положення цього нормативно-правового акта не враховують сучасного стану розвитку медіа-сфери, зокрема, вони фактично нівелюють можливість поширення інформації в так званих «нових медіа». Водночас підзаконні нормативно-правові акти передбачають запровадження системи так званої електронної демократії. Зокрема, програмним документом у цій сфері є Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні, схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 травня 2013 р. № 386-р.

Згідно з положеннями Стратегії, електронна демократія — це форма суспільних відносин, за якої громадяни та організації залучаються до державотворення та державного управління, а також до місцевого самоуправління шляхом широкого застосування інформаційно-комунікаційних технологій. Проте таке формулювання є вкрай загальним, а описані ним заходи здебільшого оперують абстракціями, що ускладнює його реалізацію на практиці.

Так, найбільш ефективним та інноваційним засобом забезпечення гласності в діяльності органу місцевого самоврядування є його представництво в мережі Інтернет (зокрема у вигляді сайту, сторінки в соцмережі, блозі/мікроблозі тощо). Наявність web-сайту органу місцевого самоврядування в комплексі з його якісним функціонуванням має позитивний ефект, зокрема через можливість таким чином «прорекламувати» місто, селище або село для потенційних партнерів, інвесторів, туристів та інших зацікавлених осіб.

Наразі діяльність інтернет-представництв органів виконавчої влади регулюється Порядком функціонування

веб-сайтів органів виконавчої влади, затвердженим спільним наказом Держкомінформу України і Держкомзв'язку та інформатизації № 327/225 від 25.11.2002 (зі змінами). Проте цей Порядок поширюється тільки на міністерства, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади. Щодо функціонування веб-ресурсів органів місцевого самоврядування, то це питання залишається неврегульованим, зокрема, відсутні будь-які вимоги до його змістового наповнення, порядку оновлення, відповідальності посадових осіб за його функціонування. Значною мірою це пояснюється автономією місцевого самоврядування як самостійної підсистеми публічної влади, що унеможливорює директивне втручання в його законну діяльність з боку держави і змушує останню вдаватися до рекомендаційного методу правового регулювання. Тому єдиним неімперативним актом у цій сфері на сьогодні є Рекомендації Національної комісії з утвердження свободи слова та розвитку інформаційної галузі при Президентові України щодо основних стандартів оприлюднення інформації на веб-сайтах органів державної влади та місцевого самоврядування в мережі Інтернет від 29.02.2008 р. Проте наведений у цьому документі перелік інформації, що має розміщуватися на веб-сайтах органів державної влади і органів місцевого самоврядування, є значним за обсягом і водночас відкритим.

Розглядаючи можливості застосування «нових медіа» в забезпеченні гласності на муніципальному рівні, слід мати на увазі, що місцеве самоврядування в Україні має складну будову, системний характер і включає: а) територіальну громаду; б) сільську, селищну, міську раду; в) сільського, селищного, міського голову; г) старосту; г) виконавчі органи сільської, селищної, міської ради; д) районні та обласні ради,

що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст; е) органи самоорганізації населення (ст. 5 чинного Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»). Відповідно, постає двоєдине питання: чи всі органи місцевого самоврядування повинні мати власний веб-сайт (адже не завжди їх створення є доцільним й обґрунтованим з погляду впливу економічних і соціальних чинників) і чи можливе створення комплексних (унітарних) веб-сайтів, котрі б висвітлювали функціонування всіх суб'єктів місцевого самоврядування в межах певної адміністративно-територіальної одиниці? Слід розуміти, що обслуговування веб-ресурсу потребує бюджетних витрат на функціонування апаратного й програмного забезпечення. На жаль, ситуація з останнім у сільській місцевості з незначною чисельністю населення залишає бажати кращого. Принагідно слід відзначити, що остаточне проведення конституційної реформи в Україні щодо децентралізації зі створенням триланкової системи місцевого самоврядування є позитивним чинником для комплексного, невибіркового впровадження інформаційних ресурсів.

З огляду на те, що законодавчі акти не зобов'язують усі органи місцевого самоврядування мати веб-сайти, можна зробити висновок, що ініціатива створення веб-представництва має виходити від відповідного органу місцевого самоврядування чи територіальної громади. Такий ресурс має репрезентувати інтереси членів територіальної громади. На жаль, місцеве самоврядування в Україні через історичні й ментальні особливості перебуває на низькому рівні розвитку, що суттєво гальмує й процеси запровадження електронного врядування та «електронної гласності» на муніципальному рівні.

Водночас метою веб-ресурсу органу місцевого самоврядування має бути не тільки поширення інформації, а й взаємодія з населенням інтерактивними засобами (зокрема шляхом проведення онлайн-обговорення проектів рішень місцевих рад, опитувань громадської думки щодо питань, які становлять суспільний інтерес (перейменування географічних об'єктів на виконання закону про декомунізацію), можливості запису на особистий прийом в онлайн-режимі тощо). Такі способи комунікації також, на жаль, мають свої обмеження через характеристики аудиторії активних користувачів мережі Інтернет, наприклад, через низький рівень комп'ютерної грамотності осіб похилого віку. Для таких категорій осіб треба створити можливості для подолання комп'ютерної безграмотності, а відповідний контент має враховувати різний рівень комп'ютерної грамотності його споживачів.

Таким чином, комплексний підхід до проблеми представництва органів місцевого самоврядування в мережі Інтернет у недалекій перспективі здатний забезпечити значно ефективнішу реалізацію принципу гласності, проте вирішення таких завдань має проводитися в комплексі з реформою децентралізації державного управління та розбудовою системи електронного врядування в загальнодержавному масштабі.

Станіслав Дем'янюк

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

МІСЦЕВА ІНІЦІАТИВА ЯК ФОРМА БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ ДЕМОКРАТІЇ: ПРОБЛЕМИ НОРМАТИВНОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ

Прийняття 21 травня 1997 р. Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» стало справжнім проривом у правовому забезпеченні місцевого самоврядування в нашій державі. Цим нормативно-правовим актом було введено нову для української юридичної науки категорію — місцеву ініціативу (далі — МІ), яка є виявом безпосередньої демократії.

Текст Додаткового протоколу до Європейської хартії місцевого самоврядування щодо права участі громадян у діяльності органів місцевого самоврядування свідчить, що Європейське Співтовариство вважає необхідним забезпечення можливості громадян брати безпосередню участь в управлінні загальносуспільними справами [1]. Своєю чергою, ратифікувавши 15 липня 1997 р. саму Хартію, Україна прийняла ці умови.

Згідно зі ст. 9 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», «члени територіальної громади мають право ініціювати розгляд у раді (в порядку місцевої ініціативи) будь-якого питання, віднесеного до відання місцевого самоврядування» [2], тобто члени територіальної громади можуть